

สิทธิและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

โดย...สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2560 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกำกับดูแลการเข้าทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการให้เกิดความเป็นธรรม และสร้างกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา และการที่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรรายใดจะอยู่ในบังคับของ พ.ร.บ. นี้ จะต้องเป็นการดำเนินการในระบบเกษตรพันธสัญญา ซึ่งหมายถึง ระบบการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรที่เกิดขึ้นจากสัญญาระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรกับเกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่สิบรายขึ้นไป หรือกับองค์กรทางการเกษตรที่มีกฎหมายรองรับ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่มีเงื่อนไขในการผลิต จำหน่าย หรือจ้างผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตร โดยผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตด้วย

เกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรที่มีการดำเนินการผลิตในระบบเกษตรพันธสัญญาตาม พ.ร.บ. นี้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ดังนี้

1. การแจ้งการประกอบธุรกิจทางการเกษตร

ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรต้องแจ้งการประกอบธุรกิจ หรือยกเลิกการประกอบธุรกิจต่อสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะจัดทำทะเบียนผู้ประกอบการทางการเกษตรเปิดเผยให้ประชาชนตรวจสอบได้

2. การทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา

- ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรต้องจัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวน และร่างสัญญาให้เกษตรกรทราบล่วงหน้า และส่งสำเนาเอกสารสำหรับการชี้ชวนให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้ เอกสารสำหรับการชี้ชวน และสัญญาที่ต้องมีรายละเอียดตามที่ พ.ร.บ. กำหนด และเอกสารสำหรับการชี้ชวน ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

- ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรต้องส่งสัญญาให้เกษตรกรในวันทำสัญญา และถ้าสัญญาที่ทำไม่มีรายละเอียดตามที่ พ.ร.บ. กำหนด เกษตรกรมีสิทธิเลือกเพิ่มรายละเอียดในสัญญาให้ครบถ้วน หรือจะบอกเลิกสัญญานั้นก็ได้ และข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมหรือเอาเปรียบคู่สัญญา ไม่มีผลใช้บังคับ

3. กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เกษตรกรหรือผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรในฐานะคู่สัญญา มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยมีคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อแก้ไขปัญหาและระงับข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญา

4. การเปรียบเทียบปรับ

ห้ามกระทำการใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ซึ่งได้กำหนดโทษปรับทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. นี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และมีรายละเอียดกลไกการดำเนินงานตาม พ.ร.บ. ดังนี้

การตรา พ.ร.บ. นี้ จึงเป็นการช่วยส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย ไม่ใช่เป็นการบังคับใช้เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรต้องพร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิต ความรู้ และเทคโนโลยีด้านต่างๆ ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งเตรียมความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามที่ พ.ร.บ. กำหนด และเกษตรกรก็ต้องให้ความสำคัญในการผลิตให้ได้คุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะให้การสนับสนุนองค์ความรู้และช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ระบบเกษตรพันธสัญญา และภาคการเกษตรของประเทศตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. ต่อไป

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงานปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ โทรศัพท์ 0-2281-5955 ต่อ 354
สายด่วน 1170